

کوردلیکه طلبه انلردن، حقمنزلقلرندن شکایت ایتدیلر. وقوعاتده او قدر خفاده او قدر پرده استشارده قلمشدیکه حقیقی، حقیقتک بر اوفق اماره سی الیه ایتک مشکل و مستحیل اولمشدی. شهادتنامه ایله حقوق تصدیقنامه سنک فرقلری بختده بوراده قصر تطویلاته ایتدار ایدرک مدرسلک و مأذونیت ایچون ترتیب اولنه جق امتحان اهلیتک هیئت علمیة معارفزجه نظردن دور طوتلمیه جفندن امیدوارم.

عبدالخالق مدحت

ویرکو

واردات حکومتک قسم مهمفی ویرکو تشکیل ایلر. ازمنه قدیمه دنبرو، رؤسای قبائل، صکره لری حکومت زیر حاکمیلرنده بولنان اهالیدن هر سنه عشر ویرکو وساره نامیله یا مال و یا پاره آله کلمکده در. حکومتک اهالیدن آلدینی بو پاره نهدر؟ ویرکودر. هرکس ویرکونی بیلیر. فقط تعریفی او قدر کوچدرکه مشاهیر اقتصادیون شوقولای کورینان تعریفی درلودرلو شکل و صورتده درمیان ایلمشلردر.

معلوم اولدینی اوزره بر تعریفک مکمل اوله بیلیمسی ایچون تعریف ایدیلان شیتک اوصافی جامع اغیارینی مانع اولمسی لازم کلور. وهله اولاده ویرکونی کندیمز ویردی کمز ایچون همیزه تعریفی قولای کلور. حالبوکه اقتصادی بر صورتده ویرکونک معنای حقیقیسی ویره بیلیمکده پک زیاده عسرت واردر. بوسببله ویرکونک اون بش درلو تعریفی موجوددر. اولاً ویرکونک معنای حقیقیسی بولمغه غیرت ایتدکدن صکره فنون مالیه نک قسم اهمفی تشکیل ایلان ویرکونی صور آتیاده بالتدقیق حکومت و جمعیات بشریه ایچون کوزل ویرکو هانکیسیدر؟ واهالینک صنوف متعدده سی ایله حاصلات مادیه سی، و احوال حالیه لری اوزرینه ویرکو نه کی تأثیرات اجرا ایلر بورالرینی شرح و ایضاحه کیریشه جکز.

بعض اقتصاديون: «حكومتك احتياجاتي ايچون بزدن آلديني باره يه ويركوديرلر»
 ديمشلدرد. فقط بو تعريف صاحبلى احتياجات ضروريه ومبرمه ايله احتياجات
 واهمىنى تفريق ايتماشلدرد. بو تعريف طوغرى دكلدر. مثلا سرفقى تعريف
 ايدركن بر خرسزك چالشي ديهك اولور ايسك بو تعريف ناتمام اولور. زيرا
 برسرفتك، سرفت اوله بيلمى ايچون قانونك مشروط قلدينى بر طاقم احوال
 واردركه انلردن بحث اولغيور.

ویرکو حکومتك اهالیدن خدمات متعدده سنه مقابل آلدينى باره در، ديو
 تعريف ايدنلره قندن اوزاق اولان بو تعريفك طوغرى اولدينى سويله بيلورز.
 بو تعريفده اولكنه مشاهدرد. اوت حكومتك آلدينى باره يى بو تعريفده
 كوريبورز، فضله اوله رق حكومتك بزه خدماتي كچديكى ده آكلابورز، ديمك كه
 حكومت اهالى دن خدمت ايتك ايچون بر باره آيلور، او حالده حكومتك اهالى يه
 قارشو وظائفى اولدينى و بوكا مقابله باره آلدينى ميدانه چيقيور.

بو تعريفك ازمنه قديمده هيچ حكمتى اوله مزدى زيرا او وقت حكومتى اهالى
 اوامرينى اجرايه مجبور بر قوه حاكمه اولمق اوزره بيلوردى. مثلاً برنهرون، بردارا
 آلدينى ويركويه مقابل اهالى يه بر بورجى بر وظيفه سى اولدينى خاطرينه
 كتيرميدى؟ خير! اهالى يى كندى اسير وكوله سى فرض ايلديكندن بورجلرينى
 ادا ايديبورلر ظن ايلر ايدى.

هر حالده بو ايكنجى تعريف بزه بر حكومت فكرينى اويا نديريور. بزلرى
 بر حكومت حاضره اوكنه كتيريبور. بوكون حكومات مطلقه رؤى ساسى بيله
 اهالى يه قارشو بر وظيفه سى اولدينى بيلور. مع هذا بو تعريفك محسناتى وارايسه
 خطيائيد وادرر.

اولا: «حكومتك خدمات متعدده سنه مقابل آلدينى باره» يولنده كي تعريف
 حكومتدن خدمت صاتون الندينى فكرينى تضمن ايدر. حالبوكه برشى صاتون
 آله بيلمك ايچون طرفينك رضاسى لازمدر او وقت اهالى، اوت سرك خدمتكري
 شو قدره صاتون آله بيلرم ايسديككز فضله در ديه بيلوركه بوممكن دكلدر. بلكه در

بعض کیمسه لر بن حکومتدن خدمت ایستم ، حکومت ایده جکی خدمتی تحت انحصار می آلمشدر ؟ بو خدمت یالکیز حکومتدنی اشترا اولنه بیلور ؟ دیه بیلورلر ایشک ایچنه بیع و شرا کیرمجه مشتری نکه ده رضای و ارزوسی لازمدر .

ذکر ایله یکه موز شو نظریه نکه ژان ژاق روسسونک نظریه سیله ارتباطی اوله بیلیمک احتمالی واردر . زیرا ژان ژاق روسسونک بونظریه داخل اوله بیلور که داخلنده در . ویرکو خدمت مقابلی اولنجه بونظریه داخل اوله بیلور که یاکلشدر . زیرا بویه بر شرکته انسانلر ارزو ایله مشارکت ایده جک اولورلر ایسه یه ارزو ایله اوشرکندن انفکاک ایده مزلر . مثلاً برچوق اراضیسی اولان بر زنکین آدم : « بنم مکتبلرم ، محافظلرم وار حکومتک مکتبلیله ژاندارمه سنه حاکمه احتیاج یوقدر . » دیه بیلور که حکومتک خدماتتی صانون آلق اختیاری اولور . احوالده زنکینلر کندی کندیلرینی محافظه ایدرلر . فقیرلر ده برزنکینک جناح حمایته صیغه بیلور . و بویه لیکلده اسکي اصول زعامت حالی ییککدن تطبیق ایدلمش اولور .

ثانیاً : بالاده کی اعتراضلر عملی بر صورتده شویله جه دینه بیلور که شاید حکومت کندیسندن بکله نیلان خدمتی ایفا ایتیمه جک اولور ایسه بدلی اولان ویرکو ویرلیه بیلور . حکومتک آسایش ده محافظه ایدلمسی لازمدر . اگر راحت و آسایش منسلب اولور ایسه ویرکو ویرمکدن امتناع ایدیلور . بویه بر ویرکو اسکي (مهر و ونزیه ن) لر زماننده موجود ایدی . (مورغنغابه) morgengab تسمیه ایدرلرایدی . بو ویرکویی کنج قیزلر کندی و صیلرینه حاملرینه تادیه ایدرلرایدی . شاید بکرلری ازاله ایدیه جک اولور ایسه بو کنج قیزلر آرتق ویرکو ویرمزلر ایدی . بو ویرکو دیمک که بر صیانت ، بر حمایه ایچون تادیه اولنور ایدیکه بالاده کی تعریفک آخجق بوراده صورت تطبیقی کور بیورز . احوالده حکومتک هر بر خدمتی ایچون آیری آیری ویرکو ویرمک لازمکلور . بو خدمتک برویا بر قاق دانهمی معطل قاله جق اولور ایسه آنک ایچون ویریلان ویرکونک تادیه ایدلمسی لازمکله جکی فکری حاصل اولور که ویرکونک اصل

معنایی بودکدر . فقط بو معنا ویرکونک حال حاضرنده بعض جهتجه تطبیق اولونه بیلور . مثلاً مقاولات محررلری حکومت نامنه اشخاص اراستنده یاییلان عقودی تصدیق ایدرلر . و حکومت نامنه اجرا ایتدکاری بووظیفه ایچون پاره آلورلر . بوده ویرکودر ، اگر مقاولات محررینه مراجعت ایتیه جک اولور ایسه کز بو ویرکویی ویرمزسکز .

حکومت مکاتبک اجریتده بدل خدمت کی کورینور . فقط معارف مجبوریت تحت کیرنجه آرتق آنک بدلیده ویرمز اولدی . بونلر اصل ویرکو کی تلقی اولونه مز ، بر ویرکونک تمامیه ویرکو حاله کیره بیلرسی ایچون حقوق عمومیه ایله ارتباطی اولرسی لازمدر . مثلاً قرون وسطی زماننده آوروپاده باخصوص فرانسه ده دائمی بر اردو یابلدینی وقت یکی بر ویرکو چیقدی ایدی که هرکس بو ویرکوده مساوی دکلدی . اردوده خدمت ایدرک وطنلری سلاح ایله مدافعه ایدن اصیللر ایله مملکتلری دعالیه مدافعه ایدن رهبان بو ویرکویی ویرمزلر ایدی . حالبوکه بوزمانده عوام دخی مملکتلری اصیللر کی سلاحه مدافعه ایدرلر و همده ویرکویی ویرلر ایدی ، بزه کی بدلات عسکریه ویرکونک بو معناسیه مطابقت ایده بیلیر . خدمت عسکریه دن قورتولمق ایچون یرینه بشقه بریسی عسکر کوندریله بیلیر . یعنی بر آدم «ساتون آتیر» فقط بوراده بدنأ مکلف اولدیغکز بر خدمتدن پاره مقابلنده قورتیه بیلورسکز دیمک طوغری اوله مز . خدمت عسکریه به مقابل بدل آلان بر آدم حکومت دکل شخصی ایتدیکی خدمتک مقابلنی آلیور ، اردونک مملکته ایتدیکی خدمتدن بحث اولنمور ، اهالی بو خدمتی یابدنأ ویا مالاً بالجور به ایفا ایلیرکه بو باده ویردیگمز پاره خدمات خصوصیه و شخصیه ایچون دکل یالکز خدمات عمومیه ایچوندر . دیمک ویرکونک بو تعریفده اختیاری بر حال کورینورکه اصل ویرکونک معنایی بو دکلدر .

اصل تعریف حقیقی بی بولدن اول ده بر جوق تعریفات واردرکه آنلریده برر بر ذکر ایلجه جکز .
ویرکونک ایکنجی تعریفی . — یوایکنجی تعریف اصحابی «ویرکو بر سیغورطه

تقسیمیدر» دیور . حالوکه بوده طوغری دکدر . حکومتک اهالی اوزرینه ویردیکی فکر یواش یواش تغیر ایلدور ، اجتماعون ایله فرق مخالفه ساره بتون دنیاده بزم اسکی بیلدیکمز ، اسکی حس ایلدیکمز حکومت فکرینه پک چوق هجوم ایتدیلر . صکره فکر انسانیتده اورتهیه کیره رک شخصی حکومتدن دها مقدس طوغره باشلادیلر که بوده افکار منوره اجتماعک عوام ناسه مرجع اولدیغی کوسترمک ایچوندور .

اون یدنجی عصر میلادی زمانه قدر جاری اولان فکر «شخص حکومتک برعضویدر ، حکومتک منفعتی منفعت شخصیه دن اقدمدر» ایدی . ژان ژاق روسو حکومتی شخصک خدمتکاری مقامنه قویدی . حکومتک وظیفه سی شخصک ترقیسه خدمدر فکری حصوله کلدی که بوفکر داخلنده ویرکونک مجبوری اورتهدن قالدیر یله رق بر تعریف آراندی ویرکو سیغورطه تقسیمیدر دنیادی . حالوکه سیغورطه تقسیمی منافع ذاتیه خصوصنده یاپیلش و غیر مجبوری بر شیدر . واقعا مجبوری بر سیغورطه تقسیمی دینه بیلور اما بوده تعریفک خطیاتی اورتمز . بو توصیفده برنجیسک محتوی اولدیغی خطیاندن بشقه سار خطالر واردر .

سیغورطه تقسیمی ایکی معنای جامعدر : برنجیسی ببتون شخصی در . مستبان اولدیغنه کوره : اموالک مهالک خصوصیه سی تأمین ایدر . ایکنجیسی هیئت اجتماعه نک هر درلو مهالک قارشو تأمین ایدلمسیدر که بوده ژان ژاق روسونک عقود اجتماعیه سنه تقرب ایدر . مبداءه اختیاری بر هیئت اجتماعه کوستر ذاتاً عقود اجتماعیه Contrat Social یاکلشدر . زیرا انسانلرده میمونلر کی دائمی صورته مجتمعا یاشامشلردر . دیمک که هیئت اجتماعیه بر حال طبعیدر ، حکومت انسانی تهلکیه قارشو نصل تأمین ایده بیلور؟ حکومتک افراده تکلیف ایده جکی سیغورطه نی بر شخص رد ایده بیلور شاید شخصی سیغورطه نی قبول ایده جک اولور ایسه وقوعه کله جک اولان قضایه مقابل بر حکومتک بر شی ویرمیسی ایجاب ایدر . مثلاً سیغورطه

ویرن بر آدم خارجدن کله بیله جک اولان تهله که به قارشو مصون اولمق لازم کاور .
 شاید بر محاربه و قوعه کله جک اولور ایسه حکومت ضرر کورن خلقی فصل
 تضمین ایده بیلور . ؟ حالبوکه بالعکس حکومت حربک ویردیکی ضرری تضمین
 ایده بیلیمک ایچون یکیدن ویرکو طلب ایده جکدر . حکومت یالکر آسایشی
 محافظه ایتمک می مجبوردر . راشدین Orthodoxe فکر نجه حکومتک وظیفه سی
 بر وظیفه موازنه در ، دها طوغریسی ژاندارمه وظیفه سیدر . حالبوکه بو فکره
 کوره ال ایو حکومت حکومتسز لکدر . حکومتی بر ژاندارمه هیئتنه صووق ،
 حکومتک وظائفی تحدید ایتمک دیمکدر که ویرکویه سیغورطه تقسیطی دیه نلر
 بو فکری قبول ایتمش اولیورلر . حکومت امنیت و آسایشی محافظه ایله برابر هیئت
 اجتماعیه بی سوجه مجبوردر . حکومتک وظیفه سی اداره در ، هیئت اجتماعیه ده کی
 عدالتی معارفی تزئید ایتمک مجبوردر .

[بو تعریفک بر قاج خطاسی وارددر : اولاً . - ویرکویه اختیاری ماهیتی
 ویرمک ، ثانیاً . - ویرکویی یالکر امن و آسایشه مقابل کی کوسترمک ،
 ثالثاً . - حکومتی امن و آسایشک اغلالندن مسؤل طومتق . مثلاً مشایخ عربانک
 قبیله لری اراسنده چیه بیله جک اولان فقدان آسایشدن مسؤل اولملری کی .
 سیغورطه کله سی دها شموللی آله جق اولور ایسه ک ، « مهالک خصوصیه
 قارشو تأمین » معناسی چیقار که براز ویرکو معناسنه یناشیر .

انسانک ضرری اوقدر بیوک اوله بیلر بوده کندی کندینه بونک آلتندن
 قالفه مزه ، آنک ایچون هیئت اجتماعیه کا یاردمه معاونته مجبوردر . فقط احوالده
 بو فکرک مبدای حکومت دکل یالکر مشارکت اجتماعیه در که اخوت انسانیه بی
 مبدأ اتحاد ایلمکدر . برینک باشنه بر قضا کله جک اولور ایسه برادرینک کا
 معاونت ایتمی لازمدر . بو فکر متحابون Primitif زماننده وار ایدی .
 او زمانلر بر دوکون وقوعنده یکی تأهل ایدنلره یسه جک ارزاق هدیه
 کتیرلر ایدی . حالا بوکونلرده بیله ایستالیانک جنوبنده یکی تأهل ایدنلری زیارته
 کیدنلر یابغدا ی ویا پرچ سرپرلر بوده اسکی ارزاق کتورمک خاطراتی ابقا ایتمک

ایچوندر حتی بزده پاره سربمک اصولی بو زماندن قالمش اولسه کرکدر . ایشته مشارکت فکری نمایان اولیور . بو فکر منطق دارمسنده تحدید ایدیله بیلیر . انسانلر ازلرنده بر مشارکت عقد ایده بیلورلر که بوده حکومت طرفندن مجبوری بر صورتده وضع اولنان مشارکتدر مهالکه قارشو انسانلر بربرلری تأمین ایدرلر بو تأمین ایچونده حکومت طرفندن مجبوراً طرح ایدیلان تقسیطی ویرمهک مجبوردرلر . بوده تمایله ویرکونی تعریف ایده مز ویرکوايله سیغورطه یی بربرینه قاریشیدرر . ویریلان تقسیط مهالکه قارشو اهالی یی تأمین ایلدیکندن ویرکوايله سیغورطه یی مزج ایدرک « نه ایچون ویرکوی عمومی تقاسیط مجبوره ايله مزج ایتدیريله مسون » دینه بیلور که بوقابلدر وحمد ویرکوجدولنه برقونترول اوله بیلور .

بوسیغورطه تقسیطی فکری فرانسه ده معلوم دکل ایسه ده آلمانیا ايله اسویچرده ده تطبیق اولمقده در . آلمانیا ده بالجبوریه سیغورطه یه اشتراک ایتدیریلور که بوده طبیعی حریت نامیه مغایردر . فقط هر حالده تهلکه یه قارشو حاضر بولنق ، تهلکه کنگ کیت کیده چوغالمسندن اولادر . آلمانیا ده فکر وحس مشارکت لاتین قوملرندن ده ا زیاده مترقیدر . لاتین اقوامی نزدنده حکومت فکری مبدأه پک قوی ایکن یواش یواش کوشه دی حالبوکه (آنگلو ساقسون) لرده بو فکر اولجه غایت خفیف ایکن بوکون کیت کیده ترقی ایلدی . ظنه کوره بو فکر ايله قوه ملیه آراسنده برارتباط اولسه کرکدر .

(مابعدی وار)

مصر محکمه استیناف مختلطه سی آووقا تارندن یازس

دارالفنون حقوق شعبه سله فنون سیاسیات

عالیه مکتبی مأذونلرندن

جلال الدین عارف